

Jatkettu hyökkäys, III osa

Errata, (I osa)

Joose Norrin avulla tulini tietoiseksi tehtävän J15 (Swane) parista ”bugista”: houkutus 1.Rf5!? Rd3 johtaa duaaliin 2.Rd6,Rg3#, ja houkutus 1.Re6!? uhkaa myös 2.Rc5#. Nämä voi lisätä tehtävän ”pikku puutteiksi”...

Tehtävä J13 (Guljajev) ei ole aivan niin omaperäinen kuin teksti antoi ymmärtää, joten olisi ollut akkuraatimpaa sanoa ”...omaperäiseltä *jatketun hyökkäyksen yhteydessä*”. Tehtävän lähde on otettu suoraan FIDE-albumista, mutta suomeksi se on ”Yleisliittolainen mestaruus”.

Muuan lukija moitti I osaa tavallista useammista lyöntivirheistä. Olen niistä pahoillani, eikä selitykseksi riitä, että runsaan muunnelmaviidakon oikolukeminen on työlästä. Seuraavassa ne virheet, jotka itse löysin.

Tehtävän J03 kommentitekstin lopussa olisi tarkempaa sanoa ”Edellisessä tehtävässä... pakoruudun *jätö* mK:lle...” Seuraavan kappaleen ”Sitten saattoi...” loppupuolella: ”... en tunnistanut sitä jatketuksi *hyökkäykseksi*...”. Tehtävän J08 (Herpai) ratkaisussa on ylimääräinen tilde, po: ”...1.- Te5/Le5/Txe3+...” Tehtävän J10 (Rehn) ratkaisuteksti: ”1.- Tf5/Lf5/Te6/Le6...” Tehtävä J14 (Ellerman): ”...1.Rc4? Rd3! [2.Tc4??] eli po. haka-sulkeet.

Näillä main aloin epäjohtonmu-

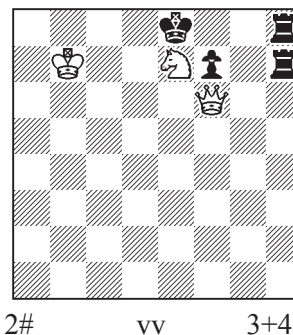
kaisesti käyttää kaarisulkeita hakasulkeiden sijaan. Tehtävä J16 (Larsen): ”...1.Ref3?- 1.Rec4?..”. J17 (Szöghy) ”...1.- d2! (2.Te6? Kd3!). J21 (Myllyniemi): yhdentekevä siirto on tietysti 1.dR~? (2.Td6#). J22 (Sydenham) Nyt taas uudenlaisia sulkeita: ”...1.- Rb6! [2.Dg6??/Txd3? - /Lf3!] – aikamoiset ”sulkeiset”!

Johdanto

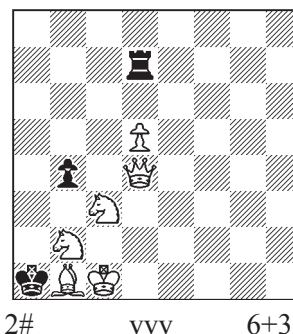
Tällä kertaa käyn lyhyesti läpi pari taloudellista esitystä, sitten tarkastelen ennätyksiä eri nappulayhdistelmillä, ensin yhdistelmällä R+R, joka on hedelmällisin. Uusia yhdistelmiä löytyy Flórián-teemasta, joka on yksi varsinaisista jatketun hyökkäyksen teemoista. Sitten katsahdan joihinkin teemoihin, joihin jatkettua hyökkäystä on yhdistetty. Artikkelini huipentuu ensimmäiseen 4. asteen hyökkäykseen, joka tehtiin jo 57 vuotta sitten. Tervetuloa kyytiin!

Olen nyt varustanut valkean 2. (ja 3.) asteen houkutus siirrot ”!?”-merkinnällä, ovathan ne lähempänä ratkaisua kuin yhdentekevä siirto. Jotkut käyttävät myös ”?!?”-merkintää siten, että houkutus pelin edetessä ?!-merkintä muuttuu !?-merkinnäksi, ja jopa !!?-merkintöjä näkee, mutta ne ovat kunkin kirjoittajan yksilöllistä tyyliä, joka ei tietenkään ole kiellettyä.

J50. Erkki Paalanen 2510. *Stella Polaris* 2/1969

J51. Barry P. Barnes main. *British Chess Magazine* 1961

Niukoin keinoin

Jatkettu hyökkäys yleensä vaatii jonkin verran materiaalia varsinkin, kun laatijat pyrkivät saamaan tehtävään lisäsisältöä tai esittämään idean moninkertaisena. Yksi varhaisimmista miniatyyreistä lienee Paalasan **J50**, jota ryydittää linnoitus: 1.R~? (2.De7#) Kf8!, 1.Rg6!? fxc6+!; **1.Rf5!** (2.De7#) Kf8/Kd7/0-0 2.Dd8/De7/Re7# (varhaisin haaviini tarttunut: Andrej Dikusarov, *Sovjetskij voin* 1961, Ka7 De2 Lf4 Rc4-Kd4 Le4 2#, 1.R~? Kc3! 1.Ra5! (2.Dc4#) Kc3/Ld3/Ld5 2.Dd2/De5/De3#).

Meredith-muotoisia tulkintoja onkin jo enemmän. Puolikiinnityksen esittävä **J51** sopii aiheeseen hyvin esittäen hyökkäyksen kahdella R:lla: 1.bR~? (2.cR-#) Tc7!, 1.Rc4!? b3! (2.Da4??); 1.cR~? (2.bR-#) Tc7? 2.Rc4#, 1.- Txd5!; **1.Rb5!** (2.bR-#) Txd5/Tc7/b3 2.Da7/Rc4/Da4#. VD:n ja mT:n linjat a-linjalle katkeavat sievästi molemmissa jatketuissa peleissä. Valkean uhkaus on molemmissa vaiheissa toisen R:n yhdentekevä siirto, mikä on sallittua, kunhan edes yksi uhista säilyy koko ajan saman teemanappulan ollessa kyseessä.

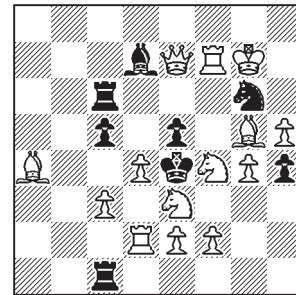
Edelleen kaksi ratsua

Varhaisin näkemäni jatkettu hyökkäys kahdella R:lla on Jørgensenin **J52**: 1.fR~? (2.f3#) Tf6! (pääkumous), 1.Re6!?! (1.- Tf6:n esto) Rf4! [2.Txf4?, Dxe5??], 1.Rfd5!?! Tf6 2.Rxf6#, 1.- Lxg4! [2.Lxc6?], 1.Rd3!?! Tf6 2.Rxc5#, 1.- Tf1!. Toinen R yrittää: 1.eR~? (2.f3#) Txc3! (pääkumous), 1.Red5!?! Txc3 2.Rxc3#, 1.- Lxg4! [2.Lxc6?], 1.Rc2!?! (1.- Txc3:n esto) Tf1! [2.Lc2??]; **1.Rd1!** (2.f3#) Lxg4/Rxf4/Txc3 2.Lxc6/Dxe5/Rxc3#. Pieni rike on ensimmäisen vaiheen 1fR~? Rf4 2.Txf4,Dxe5#, muuten ainoa moite kohdistuu valkean runsaaseen puutavaraan. Siis 3 + 3 toisen asteen hyökkäystä.

Vähemmällä tuli toimeen tehtävän **J53** laatija, joka esitti 4 + 3 toisen asteen hyökkäystä samoin kahdella R:lla: 1.eR~? (2.Te7#) d5! [2.Te7? Kd6!], 1.Rf5!?! Rf3! [2.Lh3?], 1.Rc8!?! Lc7! [2.Dc8?], 1.Red5!?! Rc6! [2.Ld5??]; 1.fR~? (2.Tf6#) – nyt uhka saa tietysti vaihtua, kun nappulakin vaihtuu – 1.- e4! [2.Tf6? Ke5!], 1.Rd7!?! Lc7! [2.Dc8?; 2.Tf6 Kxd7!], 1.Rg4!?! Rf3! [2.Lh3?], 1.Re4!?! Rd5! [2.Lxd5??]; **1.Rfd5!** (2.Tf6#) e4/Lc7/Rfxd5 2.Rf4/Dc8/Lxd5#.

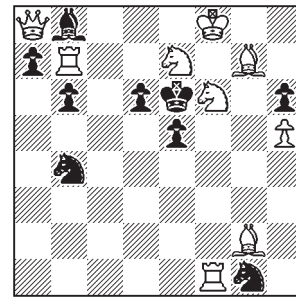
Tehtävä on *FIDE-albumissa 1974–1976* (n:o 65) sivuratkaisullisessa muodossa (-msa7; sr. 1.Txb6 sp.). Laatijan alkuperäinen korjaus oli +mLf7 (9+9), mutta myös muotoa msb6=*v* (10+7) näkee. Antamani muoto on peräisin Vladimirovin antologiasta, josta taas on jäänyt tehtävän sijoitus pois!

J52. Walther Jørgensen 2. sija Pohjoismaiden mestaruus 1947

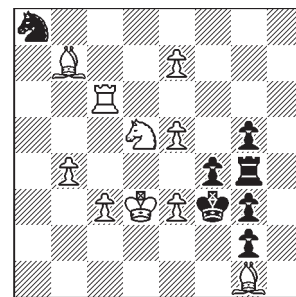
2# vvvvvvv 14+8

J53. Vladimir Golubenko 1. kum. *Tidskrift för Schack* 1976

2# vvvvvvvv 9+9

J54. Milan R. Vukcevic 7. palk. *Die Schwalbe* 133. TT 1961

2# vvvv 10+7

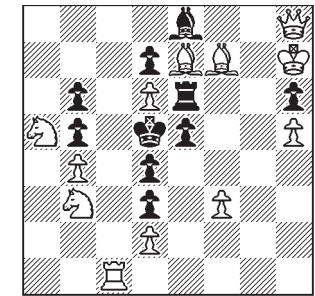
Hiukan kritiikkiä Vladimirovin 2#-antologiaan: kommenttitekstistä ei näy, että tehtävä olisi jatkettua hyökkäystä, ja 1.- e4 2.Rf4 on annettu *sivumuunnelmana!* Sisällysluettelossa kaikki on kyllä oikein: tehtävä on kohdassa ”korrektisija”. Antologia on muuten ilmeisen hyvin toimitettu ja huipputehtävineen, joita on 868+45(!), erittäin tervetullut lisä tehtäväkirjallisuuteen.

Valkea Flórián

Väliotsikon teema kantaa myös nimeä ”[valkea] Feldmann”, mutta koska samasta miehestä on kyse, käytän mieluummin hänen kotikielistä (unkarilaista) nimeään. Teemasta on olemassa sekä vuorottelu- että syklinen muoto. Englanninkielisessä maailmassa suositetaan nimityksiä ”reciprocal [white] correction” ja ”cyclic [white] correction”. Molemmista vaaditaan yhtä useampaa teemanappulaa.

Jugoslavalialais-yhdysvaltalaisen taiturin **J54** esittää teeman vuorottelu-muotoa, jossa valkean teemanappulat ovat R ja T. Teema edellyttää, että yhden valkean nappulan yhdentekevän siirron kumoaa A ja jatkettun siirron B. Toisen nappulan yhdentekevän siirron kumoaa B ja jatkettun siirron A. Kas näin: 1.R~? (2.T-#) Th4A!, 1.Rf6!?! fxe3B! [2.Tf6??]; 1.T~? (2.R-#) fxe3B!, 1.Tf6!?! Th4A! [2.Rf6?]. Teemanappulat obstruoivat toisiaan. Vain **1.Tc4!** (2.R-#) toimii. Lisäteemana sukeltaa esiin Fleck: 1.- fxe3/Th4/Rc7/Rb6 2.Rf4/Rf6/Rxc7/Rxb6#, joten duaale-

J55. Alfreds Dombrovskis 3. palk. *Sahmaty* 1971

2# vvvvvv 12+10

jakaan ei ole. Valkean obstruktiolle on hyvä vastinpari mustan ruudunraivaukset kumouksina.

Syklinen valkea Flórián onkin vähän mutkikkaampi. Kaaviona se menee näin: 1.A~? a! 1.A~?! b! 1.B~? b! 1.B~?! c! 1.C~? c! 1.C~?! a!, ja ratkaisu on sitten jokin muu. Tehtävä **J55** havainnollistaa tätä. Joku voi kauhistua kuvioasemaa. Olen nähnyt teemasta vain kaksi esimerkkiä ja voin sanoa, että kumpikin on K18-materiaalia. Tämä Dombrovskisin esimerkki voi olla oudompi, vaikka se kyllä löytyy albumista.

Teemanappulat ovat R, T ja D. 1.bR~ e4a! [2.Dxd4?], 1.Rc5!?! e4 2.fxe4#, 1.- bxa5b! [2.Tc5??]; 1.T~? bxa5b! [2.Tc5??], 1.Tc8!?! Lxf7c! [2.Da8??], 1.D~? Lxf7c! [2.Da8??], 1.Dg8!?! Lxf7 2.Da8#, 1.- e4a! [2.Dxd4??]. Ratkaisu **1.Tc7!** säilyttää siirtopakon ja valmiit matit: 1.- e4/bxa5/Lxf7 2.Dxd4/Tc5/Da8#. Teemasimerkki ei ehkä kauttaaltaan vakuuta. Tehtävässä on siirtopakko kaikissa vaiheissa valkean ”uhkauksena”, ja

uhkatehtävänä tätä voikin olla vaikea toteuttaa.

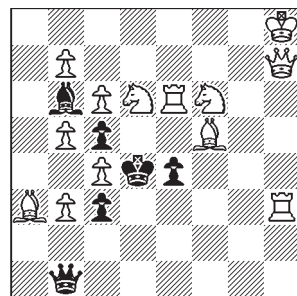
Ennätyksiä

Vielä on syytä katsoa, miten kauniisti jatkettu hyökkäys onnistuu kolmella nappulalla, kun mitkään sykliikat eivät sido (**J56**): 1.L~? (2.Rf5#) e3!, 1.Lxe4!? Df1! [2.Txe4??]; 1.dR~? (2.Dd7#) Lc7!, 1.Rxe4!? Lc7? 2.Lxc5#, 1.- Dxb3! [2.Txe4??; 2.Dd7? Kxc4!]; 1.fR~? (2.Dg7#) Ld8!, 1.Rfxe4!? Ld8? (2.Lxc5#), 1.- Dg1! (2.Txe4??; 2.Dg7? Dxc7+!); **1.Rd7!** (2.Dg7#) Ld8/Dg1 2.Lxc5/Txe4#. Kaikki vaiheet ja 1. asteen peli mukaan lukien tämä on 2+2+3-vaiheista jatkettua hyökkäystä.

Aluksi ajattelin, että kukaan ei ole tehnyt jatkettua hyökkäystä 4 nappulalla niin, että myös sen 4. nappulan uhkaus pysyy samana 1.:stä 2.:seen asteeseen, ja että lähinnä olisi toinen bulgarialaislaattija Vladimir Zabunov, jonka tehtävä **J57** ansaitsee tulla [albumipisteiden 4+3+4=11 ohella] julkaisuksi: 1.5T~? (2.Dd5#) Tg5!, 1.Tf5!? Rf4! [2.Dxf4??]; 1.dR~? (2.T3d4#) Lg7!, 1.dRf5!? Lg7? 2.Rxd6#, 1.- Rf3! [2.Df5??]; 1.eR~? (2.Te3#) Lh6!, 1.Ref5!? Lh6? 2.Rxd6#, 1.- Rg2! [2.Df5??]; **1.Rc4!** (2.Te3#) Lh6/Rg2[f5]/Kxd3 2.Rxd6/D[x]f5/Rxd6#. Pakoruudun anto on nätti kirsikka kakun päällä.

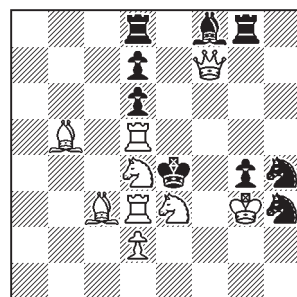
Sitten huomasin, että saman laattijan **J58** on 4 nappulan ennätys, ainoastaan sen ratkaisuvaiheen uhkaus on eri, mikä on täysin luvallista: 1.Tb~? (2.Db5#) Tc5!, 1.Tbxd5!? De8!;

J56. Petko A. Petkov 1. palk. Šahmatna mis'l 1969

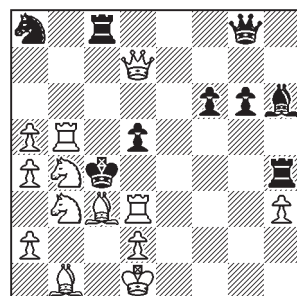
2# vvvvvvvv 13+6

J57. Vladimir Zabunov 1. palk. Alajikov JT 1985

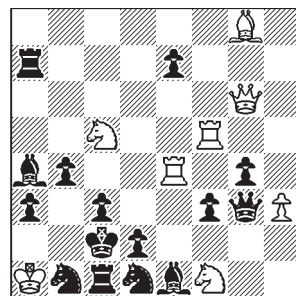
2# vvvvvvvv 9+9

J58 Vladimir Zabunov 3. palk. Mat 1982

2# vvvvvvvv 13+9

J59. Hrvoje Bartolovic Die Schwalbe 1961

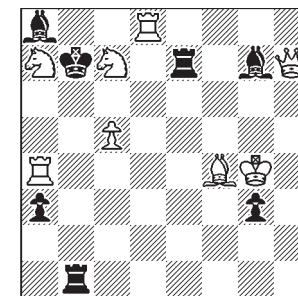

2# vvvvvvvv 8+15

1.Td~? (2.Ld3#) Td4!, 1.Tdxd5!? Lxd2!; 1.L3~? (2.Tc3#) d4!, 1.Ld4!? Txb3!; 1.R4~? (2.Tb4#) Lf8!, 1.Rxd5!? Df8!.
Ratkaisu: **1.Rc2!** (2.Ra3#) Lf8/Df8 2.Re3/Dxd5#. Harmi, että 1.- Kxe3 2.Ra[e]3# johtaa kaksoismattiin, mikä lienee vaikuttanut siihen, että albumituomarit vaivoin (3+2+3) päästivät tehtävän läpi. Kuitenkin ennätys. Sukulaisuussuhde edelliseen on ilmeinen, mutta J58 on kyllä ”isä”.

Yhdellä nappulalla (R) 2. asteen pelien ennätys on 7, kahdella nappulalla näimme myös 7 (2 R:a), kolmella nappulalla vain 5, mikä vaikuttaa kummalliselta. Jos 1. asteen peli ja siis kaikki houkutukset + ratkaisu otetaan mukaan, kuva muuttuu hiukan: 8, 9, 7 (neljä nappulaa: 8). Kaksi nappulaa näyttää olevan optimaalinen määrä, joten ei ole yllätys, että **J59** on ennätys, laski miten päin vain: 8 toisen asteen peliä, 9 houkutusta yhdentekevät siirrot mukaan lukien ja 10 alkusiirtoa ratkaisun kerä. Ei kun laskemaan: 1.fT~? (2.eT-#) Dd6! [2.Tee6/Ted4? Dd3/Dxc6!], 1.fTf4!? gxh3! [2.Teg4??],

J60. Alexander Hildebrand Schackvärlden 1945

2# vvv 8+7

1.fTe5!? Ta6! [2.Tee6??], 1.fTf6!? exf6! [2.T-? f5!], 1.fTd5!? Le8! [2.Lxb3??; 2.Te- Lxc6!]; 1.eT~? (2.fT-#) Dd6! [2.Tff6/Tfd5? Dd3/Dxc6!], 1.eTf4!? f2! [2.Tff3??], 1.eTe5!? Td7! [2.fTd5??], 1.eTe6!? Lb5! [2.Lb3??; 2.fT- Le2!]; **1.Td4!** (2.fT-#) 1.- Ta6,Dd6/gxh3/Lb5[-d7,e8]/f2/[D]e5/Df4/dR- 2.Tf6/Tg5/Lb3/Tf3/T[x]e5/Txf4/Re3#. Hienoa tekniikkaa tältä ennätyssspesialistilta.

Teemayhdistelmiä

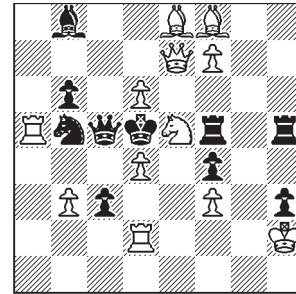
Hyvin varhainen Hildebrandin **J60** yhdistää jatkettua hyökkäyksessä 2 x gamage-teeman grimshaw-katkoihin onnistuen siinä tyydyttävästi. 1.cR~? (2.Tb8#) Te5/Le5 2.De4/Db1#, mutta 1.- Tc7! torjuu. AH:n pyrkimys oli ilmeisesti laatia teema loogisin houkutuksin: 1.Rd5!? Le5? 2.De4# ja 1.Rb5!? Te5? 2.Db1#, mutta 1.Rd5!? uhkaa valitettavasti myös 2.c6#, joten kumoukseen 1.- Tc7! on ollut tyytyminen. Houkutus 1.Rb5!? toimii: 1.- Tc7/Le5 2.Rd6/De4#. Ratkaisu on **1.Re8!** (2.Tb8#) Te5/Le5/Tc7/Txe8 2.Dxb1/

De4/Rd6/Td7#.

Puolikiinnitys on Ellermanin **J61**:ssä pääosassa. 1.R~?:n (2.De4#) kumoaa 1.- Te5!, joka jättää ruudut f4 ja f6 suoja. 1.Rg6!? Te5/Dxd4/Rxd6! 2.Rxf4/Txb5#[2.De4? Rxe4!]. Houkutusessa 1.Rd3!? Te5/Rxd6/Dxd4! 2.Rxf4/Rb4#[2.De4? Dxe4!] valkea antaa pakoruudun ja hyödyntää toisen puolikiinnittyneen nappulan kiinnittymisen. Ratkaisussa valkea antaa toisen pakoruudun, mutta peli ei paljon muutu: **1.Rd7!** (2.De4#) Te5/Rxd6/Kc6 2.Rf6/Rxb6/Rf6#. Jättää ehkä hiukan vaisun vaikutelman, mutta teemakombinaatio oli uusi ja vaikea, varsinkin kaksivaiheisen pakoruudunannon kera.

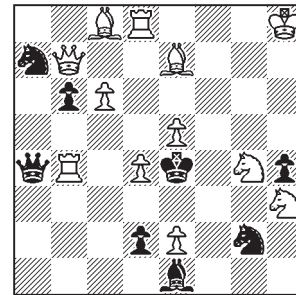
Tehtävä **J62** siirtää meidät lähemmäs nykyaikaa ja takaisin mustien itsekiinnitysten ja päästöjen tematiikkaan. Bruchin esitys on selkeä. Houkituksen 1.eL~? (2.Dh7#) torjuu paradoksaalisesti 1.- Dxc6 [2.Dh7? Dg6! nietvelt-puolustus]. Valkean jatkettut hyökkäyssiirot katkovat 6.riviä etukäteen (valkea-musta gama-ge-teema) tai saavat aikaan lisäuhan, joten mustan 1.- Dxc6 on hyödytön. Valkean siirot kuitenkin kumoutuvat sen omiin haittoihin. Ratkaisusiirollaan vL saa aikaan sen, että mustan nyt siirtäessä 1.- Dxc6 valkea voikin tehdä päästösiirron 2.d5#, koska vL on etukäteen katkonut mD:n potentiaalisen puolustuslinjan c6-c4 (valkea-musta goethardt-teema). 1.Lf6? Re3! [2.Rf6??], 1.Lg5!? [2.Dxh7,Rf6#] Rf4!

J61. Arnaldo Ellerman 1. palk. *Magasinet* 1948

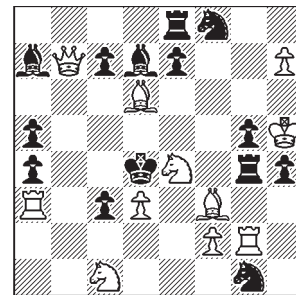
2# vvv 12+10

J62. Wieland Bruch 1. palk. *Schach* 1996

2# vvv 12+8

J63. Hubert Gockel (Vincenzo Tinebran mukaan) Erik. palk. *Die Schwalbe* 1986

2# vvvvv 11+14

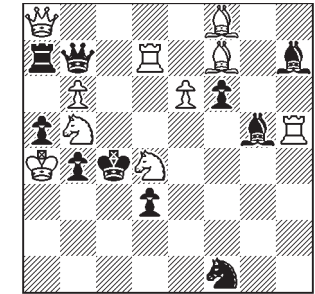
[2.Rg5??]; **1.Lc5!** (2.Dxh7#) Dxc6/Re3/Rf4 2.d5/Rf6/Rg5#. Tutumpaa on, kun musta itse katkoo teemanappulan linjoja, mutta tämä esitys havainnollistaa hyvin esitystä jatkettussa hyökkäyksessä.

Jos pysyttelemme strategisissa teemoissa, pickabish eli L/s-grimshaw vie meidät jo 1800-luvun lopulle, mutta jatkettu hyökkäys palauttaa taas 100 vuotta lähemmäs. Tehtävä **J63** tuplaa grimshaw'n, mikä selittää raskaan aseman: 1.eR~? (2.Dd5#) Rxf3!, 1.Rf6!? Rxf3? 2.Dd5#, Le6! [2.h8D?], 1.Rg3!? Rxf3? 2.Rge2#, 1.- e6! [2.Txg4?], 1.Rc5!? Rxf3? 2.R1e2#, 1.- Lc6! [2.Dxa7?], 1.Rxc3? Rxf3? 2.R3e2#, 1.- c6! [2.Txa4? Kxc3!]; **1.Rd2!** (2.Dd5#) Le6/e6/Lc6/c6/Rxf3/Te4 2.h8D/Txg4/Dxa7/Txa4/Rxf3/Dxe4#. Ratsumatit ovat tuttuja jo monista aikaisemmista tehtävistä.

Linjasommitelmia

Tehtävä **J64** esittää jatkettua hyökkäyksen yhteydessä ns. somov-matteja, eli valkea voi katkaista linjansa mK:n pakoruutuun, koska musta on juuri avannut toisen valkean linjan samaan ruutuun. Teema (joka kantaa myös B-teeman nimeä) on peräisin jo 1920-luvulta, satunnaiset esimerkit vieläkin vanhempia. Lobusovin tehtävässä on esipeli *1.- Le3 2.Tc5#, joka häviää 1.asteen pelissä: 1.dR~? (2.Td4#) Le3! 1.Re2!? (suoja c3:n) Le3? 2.Rbd6#, ja somov-matti toimii, koska mL on

J64. Andrej Lobusov 1. palk. *Die Schwalbe* 1983

2# vvv 10+10

nyt avannut linjan sekä c5:een että d5:een, mutta 1.- De4! Sen torjuu 1.Rc6!? (esto) Le3? 2.e7# (somov-matti), sillä nyt 1.- Dd5?? ei käy! Mutta mD voi luikertaa peliin toista kautta. 1.- Dxb6!, sillä myöskään 2.Dd5?? ei käy. **1.Rf5!** (2.Td4#) ratkaisee: 1.- Le3/De4/Dxb6/Dxd7 2.Rfd6(somov-matti)/Dxe4[Lxe4?]/Dd5/exd7#. 4-kertainen matinmuutos 1.- Le3:een.

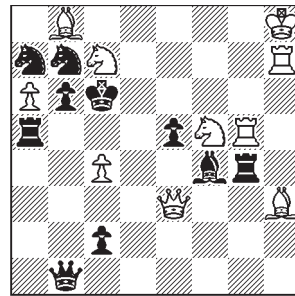
Teema G lienee useimmille sen verran outo, että sen määrittely ei siikeästä unesta herätettäessä onnistu. Teema ei kuulu Barulin-linjasommitelmiin (A-E-teemat), vaan on myöhemmää perua: valkea katkoo alkusiirollaan oman linjan mK:n pakoruutuun, joten musta voi puolustautuessaan sallia mattisiirron, joka nyt katkaisisi toisenkin linjan. Tehtävässä **J65** mustan puolustukset ovat naamioitua G-teemaa, eli musta voi avata naamioitua valkean teemalinjan kokonaan, koska valkea on sen alkusiirollaan katkaisut (anti-levman).

1.cR~? (2.Tc7#) Rb5!, 1.Re6!? suo-
jaa c5:n, joten 1.- Rb5 2.De4#, mutta
nyt valkean alkusiirto on katkaissut
vLh3:n naamioidun linjan d7:een,
joten musta voi avata sen kokonaan
ja samalla kiinnittää Th7:n: 1.- Th4!
(avaa naamioidun linjan = G+lev-
man; 2.Re7? Kd7). Nyt 1.Rd5!?
Rb5? 2.Dxb6#, mutta alkusiirto on
katkaissut linjan g5-h5, joten 1.- e4!
(avaa naamioidun linjan = G+lev-
man; 2.Rd4? Kc5!). Niinpä vR:n on
hyvä olla poissa tieltä nurkassa, josta
käsini se pystyy suojaamaan b6:n:
1.Ra8! (2.Tc7#) Th4/e4/Rb5 2.Re7/
Rd4/Dxb6#. Tehtävän hahmottaminen
voi olla aluksi vaikeaa, sillä teema G
esiintyy tässä kaksinkertaisesti naa-
mioidussa muodossa.

Paradokseja

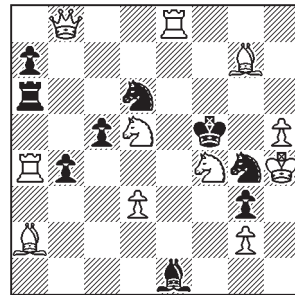
Paradoksiteemojen nostettua viime
vuosikymmeninä päätään on Luuk-
konen-teema herättänyt uutta kiin-
nostusta. Tehtävässä **J66** teemakaavio
esiintyy pelkistetyimmillään: *1.- a/b
2.A/A#, 1.! (2.A#) a/b 2.B/C#, eli
Dombrovskis-teema on aivan lähisu-
kulainen. Paslackin tehtävässä esipeli
on *1.- Rc4a/b3b 2.Re7A/Re7A#. Ensimmäinen
houkutus ei tapahdu teemanappulalla,
mutta uhkaus on sama: 1.Te4? (2.Re7#) Rc8!,
1.fR~? c4!, 1.Re6!/? Rf6!; **1.Re2!** (2.Re7A#)
Rc4a[c8]/b3b 2.Df4/Tf4#, 1.- c4/Rf6
2.Rd4/Re3#. Linjatematiikkaakin löy-
tyy: valkea uhkaa mattisiirrollaan ava-

J65. Wieland Bruch 4. palk. Ellerman 100 MT 1993-5

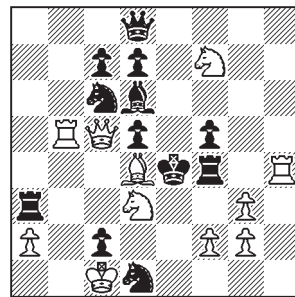
2# vvv 10+10

J66. Rainer Paslack 4. kum. Die Schwalbe 1997

2# vvv 11+9

J67. Waldemar Mazul Problembiad 1998

2# vvvvv 11+12

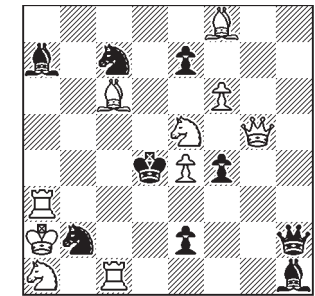
ta linjan mK:n pakoruutuun (a2-e6),
joten musta katkaisee sen ennalta (1.-
Rc4/c4/b3) eli 3 x levman-puolustus.

Varsinaista Dombrovskis-teemaa
näimme II osan tehtävässä J48, mutta
J67:ssä teema on jo pääosassa. Esipe-
li *1.- Txd3a 2.Dxd5A# on johdanto
aiheeseen, ja ylimääräinen houkutus
1.Re1? (2.Dxd5#) valmistelee matin-
muutoksia: 1.- Rc3/Lxc5/Re7 2.f3/
Txf4/Rg5#, 1.- Rb4! Sitten alkaa jat-
kettu hyökkäys: 1.L~? (2.Dxd5A#)
Txd3a! (Dombrovskis), 1.Lc3!/? (esto)
Kxd3! [2.Dxc2??], 1.Le3!/? Txd3a 2.f3#
(Dombrovskis-paradoksi), 1.- Rc3!
[2.De3??], 1.Le5!/? Txd3a 2.Txf4#
(D-paradoksi), 1.- d4! [2.Dxf5??];
1.Lf6! (2.Dxd5A#) Txd3a 2.Rg5#
(D-paradoksi), 1.- Rc3/Lxc5/Re7/
Kxd3/d4/Rxf2/Rd4 2.De3/Rxc5/Dd4/
Dxc2/Dxf5/Rxf2/Dxd4#. Dombrov-
skisin teemasiirto 1.- Txd3 on tässä se
puolustus, jota vastaan valkea koettaa
löytää lääketta. 1. asteen houkutuksen
se kumoaa, kerran se estetään ja 3
(esipelin kera 4) kertaa siihen on matti.
Tehtävässä on lisäksi 4 x 2-zagorujko
ja 4-vaiheista puolustuksenmuutosta
(1.- a/b/c 2.A/B/C 1.- d 2.A, 1.- d 2.B,
1.- d 2.C) eli erikoinen ruhlis-kaavio,
joista jälkimmäisiä ei albumissa ole
tämän tehtävän kohdalla mainittu edes
teemaindeksissä.

Muita saavutuksia

Ruhlis ihannemuodossa (*1.- a/b/c/d
2.A/B/C/D, 1.! a/b/c/d 2.E/F/A/B) ei

J68. Gustav Jönsson 2. palk. Die Schwalbe/II 1954

2# vv 10+9

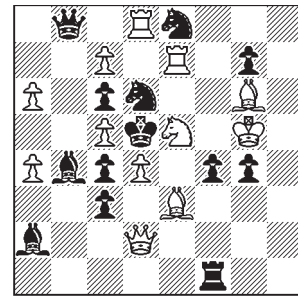
ole ihan helppo laadittava yleensä-
kään, mutta tehtävässä **J68** ruotsa-
laislaatija onnistui yhdistämään sen
jatkettuun hyökkäykseen: *1.- exf6/
f3/Rc4/Rd3 2.Rc2/Rb3/Txc4/Txd3#,
1.eR~? (2.De5#) Rd3!, 1.Rg4!/? Rd3?
2.Rb3#, 1.- Dh5! (2.Dg1!/?); **1.Rc4!**
(2.De5#) exf6/f3/Rc4/Rd3 2.Dxf6/
De3/Rc2/Rb3#. Koneisto on myöhem-
mistä tehtävistä tuttu, samoin kuin
Bikos-teema, eli tukinta- ja syöttöhait-
tojen vuorottelu.

Ennätyksiin erikoistunut ranska-
laislaatija yhdistää tehtävässään **J69**
kaksi uhkateema, Barnesin houkutus-
teeman kolmoisuhin (1.? [1.A,B,C#],
1.? [2.A#], 1.? [2.B#], 1.! [2.C#] a/b
2.A/B#), jossa neljännen vaiheen
muunnelmamatit ovat valinnaisia,
ja Suškov-teeman, jossa kaksois- tai
kolmoisuhassa kussakin vaiheessa
yksi tai kaksi uhkaa putoaa pois val-
kean passiivisen dualinvälton vuoksi.

1.R~? (2.Lf7A/Le4B/Te5C#) Db8!,
1.Rd3!? (2.A,B,C#) Dxd8 2.Rxb4#, 1.-
fxe3! [2.~ Kxd4!], 1.Rxc4!? (2.Lf7A#)
Dxd8/Kxc4/fxe3 2.Rb6/Dxa2/Rxe3#,
1.- Rxc7! [2.Lf7? Re6!], 1.Rxc6!?
(2.Le4B#) Dxd8/Kxc6/Rf6 2.Rxb4/d5/
Txd6#, 1.- Lb1! [2.Le4? Lxe4!]; **1.Rd7!**
(2.Te5C#) Rf7+/Re4+/Dxd8 2.Lxf7A/
Lxe4B/Rb6#. Temaattisesti ehkä
helppotajuinen, mutta jo nappulaluku
paljastaa, että ei helppo laatia. Tämä
tehtävä havainnollistaa hyvin, miten
”sama uhkaus” voidaan myös ymmär-
tää: jokin alkuperäisen kolmoisuhan
uhista seuraa aina 2. asteen hyökkäys-
siirron mukana.

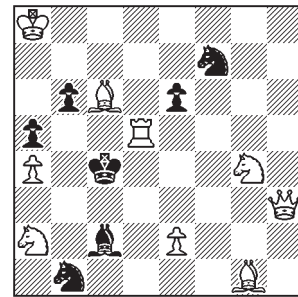
Uhista puheen ollen tehtävä **J70**
täytyy vielä ottaa esille. Ensin pieni
esipeli *1.- exd5 2.Lb5#, sitten vT
lähtee etsimään pääteruutua: 1.T~?
(2.Lb5#) Le4!, 1.Te5!? Le4 2.Txe4#,
1.- Rd6! [2.Re5??], 1.Td3!? Lxa4!
[2.Dd3??]. Varsin poikkeuksellista
on, että tehtävän ratkaisee siirtopakko
1.Tb5! muunnelmina 1.- L...h7/L...d1/
bR-/fR-/e5 2.D[x]d3/D[x]b3/Dc3/Re5/
Ld5#. I osassa esitetyn määritelmän
mukaan uhan on pysyttävä samana,
jos sama nappula tekee 2. asteen hyök-
käykset. Jos ratkaisun alkusiirtoa ei
tekisi vT, tässä ei olisi mitään ongel-
maa, sillä tehtävässä saa olla 2. asteen
peleä ilman, että se johtaa ratkaisuun.
Täytyykö todeta, että tehtävää ei rat-
kaissut 2. asteen hyökkäys, vaan siir-
topakko, jonka sattumalta loi sama T
kuin jatkettut hyökkäyssiirrotkin? Yk-
sinkertaisimman ratkaisun tarjoaa se,
että tehtävä esittää ratkaisuvaiheessa
uhankorjausta, joka on kyllä jatkettulle

J69. Gérard Doukhan
2. palk. *diagrammes* 1991

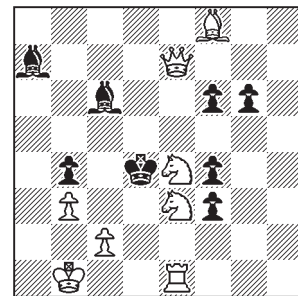
2# vvvv 12+13

J70. Jim Grevatt
2. palk. *British Chess Magazine* 1963

2# vvv 9+7

J71. Viktor Tšepižnyj
1. palk. *Puškin* 200 MT 1999

2# vvv 8+8

hyökkäykselle sukua, mutta ei kuulu
aiheeseemme.

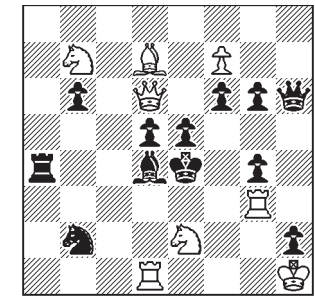
J71 on kohtalaisen tuore tehtävä,
jonka klassisista linjoista voi melkein
tunnistaa tekijän. Tehtävässä on kaksi
jatketun hyökkäyksen systeemiä, joista
kummankin alkusiirto antaa pakoruu-
dun, kummassakin on ”temaattinen”
esipeli, Le Grand-teema (1.? [2.A#]
1.- a 2.B#, 1.!? [2.B#] a 2.A#) ja puo-
lustusmuutokset! *1.- fxe3/Lxe4
2.Td1/Dxf6#, 1.3R~? (2.Td1#) Lxe4!,
1.Rd5!? Lxd5/Kxd5 2.Dxf6/Dd6#,
1.- Lb5! [2.Td1? Ld3!]; 1.4R~? fxe3!
[2.Dxf6? Kd5!]; **1.Rc3!** (2.Dxf6#)
bxc3/Lb8/Kxc3 2.Td1/Dc5/Dxb4#.

Laiskanläksyjä

Kävi ilmi, että olin tehnyt kotiläksyni
huonosti, kun II osassa ihmettelin, että
vD ei juuri esiinny hyökkäysnappula-
na. Jo 50 vuotta vanhassa **J72**:ssa on
käytetty hyväksi tehtävissä J39 ja J40
esiintynyttä siirtokaaviota. Yhdente-
kevä siirto 1.D ~? (2.Rd6#) kumoutuu
kolmeen siirtoon: 1.- Df8, Lc5, Rc4!
D parantelee asemiaan, ja teemalle
tyypillisesti matit muuttuvat: 1.Da3!?
Df8/Rc4 2.Txg4/Dd3#, mutta 1.- Lc5!
1.Dxf6!? Lc5/Df8 2.Rc3/Dxg6#, mut-
ta 1.- Rc4! 1.Dxb6!? Rc4/Lc5 2.Db1/
Rxc5#, 1.- Df8! Tämän ”nokka irtosi,
pyrstö tarttui” -leikin lopettaa **1.De6!**
(2.Rd6#) Df8/Lc5/Rc4 2.Dxg4/Dxd5/
Txd4#.

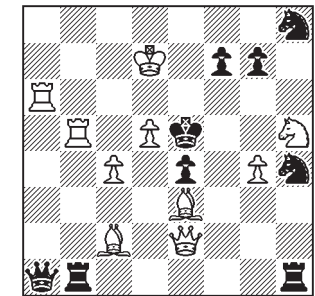
Toinen laiminlyöntini liittyi jat-
kettuun hyökkäykseen lähetillä, jon-
ka arvostettu saksalaislaatija esitti
5-kertaisena, samoin jo 1960-luvulla,

J72. Barry P. Barnes
1. palk. *Problemnoter* 1961

2# vvvv 8+12

J73. Herbert Ahues
1. palk. *Šahovski glasnik* 1964

2# evvvvv 10+9

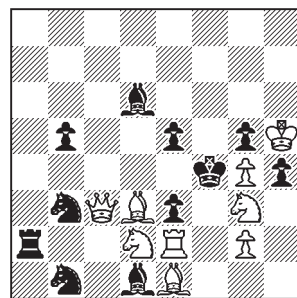
kuten **J73** osoittaa: *1.- Dd4 2.Lf4#;
1.L~? (2.Dxe4#) Dd4! 1.Lf2!? Dd4
2.Lg3#, 1.- The1!; 1.Lc5? Dd4 2.Ld6#,
1.- Tbh1!; 1.Lb6? Dd4 2.Lc7#, 1.- f5!;
1.La7! (2.Dxe4#) Dd4/The1/Tbe1/
f5/e3 2.Lb8/Dh2/d6/Te6/Dxe3#, eli
5-kertainen matinmuutos. Yksin-
kertainen mekanismi, mutta on taito
löytää sellainen. Tässä tehtävässä
muuten on hyväksyttävä semmoinen
lähtökohta, että L:n yhdentekevä siirto
säilyttää suojauksen d4:ään ja tapahtuu
siis viistorivillä a7-g1 – eli jos haluaa
konkreettisen siirron, niin 1.Lg1? Dd4!
kumouksineen on sellainen.

Muita tehtävätyyppejä

Jatkettua hyökkäystä voi periaatteessa esittää kaikissa suorissa tehtävissä, mutta 3- ja monisiirtoisissa se kulkee usein muiden teemanimikkeiden alla (esim. vastasiirron vuorottelu, valintasommitelma). Tehtävä **J74** on harvinainen esimerkki 3#-tulkinna: 1.gR~? (2.g3+) R1xd2!, 1.Rf5!? R1xd2? 2.Rxe3, 1.- R3xd2!, 1.Rge4!? R1xd2?/R3xd2? 2.Rf6/Dc8 [1.- exd2? 2.Tf2+ Ke3 3.Lxb1#], 1.- Txd2!; **1.gRf1!** (2.g3+) R1xd2 2.Rxe3 [3.Rd5#, 2.- Rxc3??], 1.- R3xd2 2.Dc8 [3.Df5#, 2.- Rd4?], 1.- Txd2 2.Dc6 [3.Dd4,De3#, 2.- R-xd2?]. Oudot lähdetiedot johtuvat siitä, että V. F. Rudenko oli työstänyt alkuperäistehtävään taloudellisemman muodon ja lisännyt kolmannen jatkettun hyökkäyksen, mutta Alybadixin lihamylyssä muoto osoittautui virheelliseksi (sivuratkaisu 1.Dc6! R-xd2 2.Txd2! ja kaksoiskumous 1.Rge4!? Txd2!, exd2!). Allekirjoittanut vietti työpäivän korjatessaan parannusta, joten en malttanut nimeäni kaiken vaivannäön jälkeen poiskaan jättää. Jos tulee jälkipuheita, voin sanoa, että *suurmestari* Rudenko aloitti...

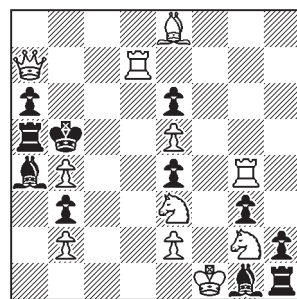
Lyhyisiin itsematteihin jatkettu hyökkäys sopii hyvin, kuten kotimainen **J75** osoittaa. Tehtävä esittää syklisiä kumouksia jatkonvaihteluiin, eli yksi mustan teemapuolustuksista aina kumoaa houkutus ja toiset johtavat itsematteihin (tai estyvät) – sama idea kuin II osassa ja taas äsken esiteltiin, mutta nyt ilman alun kolmoiskumous-

J74. Petko A. Petkov 1. palk. Šahmatna mis' l 1970 (KVa, V. Rudenkon mukaan)

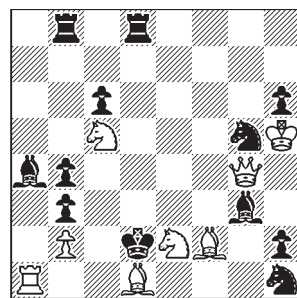
3# vvv 9+11

J75. Tapani Tikkanen 4. sija 2. kv. joukkueottelu 1967–70

2i# vvvv 11+11

J76. Hrvoje Bartolović Kum. Die Schwalbe 1955

2# vvvv 8+12

ta. 1.eR~? (2.Dc5+) e3 2.Dc7, 1.- Kc6!, 1.Rc4!? e3/Kc6 2.Rxa5/Db6+, 1.- Kxb4! [2.Td4?], 1.Rc2!? Kc6? 2.Rd4+, 1.- e3! [2.Dc7? bxa2!], 1.Rd5!? Kc6/e3 2.Db6+/Re7, 1.- Kc4!; **1.Rf5!** (2.Dc5+) e3/Kc6/Kc4,Kxb4 2.Re7/Rd4/Td4+. 3-kertainen 2. asteen hyökkäys ja aina eri kumous jokaiseen neljään houkutukseen itsematissa osoittaa hyvää laadintatekniikkaa!

4. asteen hyökkäys

Annan viimeisen puheenvuoron laatijalle, joka ensimmäisenä saavutti jatkettua hyökkäyksessä 4. asteen pelin. Tehtävässä **J76** on esipeli *1.- Lb5 2.Dxb4#. 1.eR~? uhkaa 2.De2#, jonka musta torjuu 1.- Rf3!lla. 1.Rc3!? Rf3? 2.R3e4# on 2. astetta, mutta 1.- Lb5! kumoaa, sillä valkea on nyt itse turmellut esipelin 2.Dxb4? katkomalla linjan b4-d2. 3. asteen hyökkäys 1.Rd4!? tekee edelleen tyhjäksi sekä esipelimatin (katkoo h4-b4:n) että 1.- Rf3 2.R3e4?:n, mutta kompensatio on: 1.- Lb5/Rf3 2.Rdx3/Rxf3#. Musta voi kuitenkin pelata 1.- Te8!, sillä 2.Dd4?? ei käy. Nyt 4. asteen hyökkäys **1.Rf4!!** (2.De2#) turmelee kaikki edelliset matit 1.- Lb5 2.Dxb4?/Rdx3?, 1.- Rf3 2.Rxf3?/R3c4? ja 1.- Te8 2.Dd4?!, mutta kaikkiin on kompensatio: 1.- Lb5 2.R5xb3#, 1.- Rf3 2.R5e4# ja 1.- Te8 2.Dd7# (mLg3:n linja d6:een on katkottu!). Kaikki viimeisen vaiheen matit ovat uusia, eli 3 x 2 zagorujko ja kaksi lisämattia!

Kiitos Henry Tannerille, Joose Norrille ja kaikille, jotka teitte työstäni parempaa ja miellyttävämpää!

Palaute on tervetullutta osoitteesseen karivaltonen83@gmail.com, tai GSM 046 9590633.

Summary

In this 3rd and last part of my series of articles on white correction (WC), I must firstly apologize to readers for some inconsistencies, particularly for my use of brackets in the 1st part. Apart from that, I think for non-Finnish readers the problems speak for themselves. For 15 (Swane), it must be added that in the try 1.Nf5? there is a dual 1.- Nd3 2.Nd6,Ng3, and the try 1.Ne6? threatens 2.Nc5#, too.

I start with a couple of lightweights (J50–51), the number of which, in general, is not great owing to the difficulty of the theme and to composers' desire to show something beyond a couple of phases of WC. Jørgensen's early J52 and Golubenko's more recent J53 with two Ns are some of the best I have seen with two thematic units; the latter is in an incorrect form in the Album (+bPa7).

J54–55 demonstrate reciprocal and cyclic white Flórián (or Feldmann), also known as reciprocal and cyclic WC. The cyclic interpretation does not seem to produce particularly beautiful examples.

J56–59 show various kind of records, J59 being probably the overall

record of WC play with its 9 tries, 8 different refutations, and with 10 keys altogether.

J60–63 combine WC with some classical strategic themes (Gamage, Goethardt, Nietvelt, Pickabish and ordinary Grimshaw, black half-pin, self-pins, etc).

We look very briefly into the realm of white line-themes with J64–65, while J66–67 show two more modern paradox themes, Luukkonen and Dombrovskis. J68 is one of the examples with *Ideal Rukhlis*.

J69 is somewhat of a Task, showing two multiple threat themes, Barnes and Sushkov. Incidentally, the problem illustrates what “same threat” means in the context of WC: the 2nd degree tries carry same threat as the 1st degree play, if even one of the original threats is included in the 2nd degree play in each phase.

J70 poses another threat-related dilemma: what if the solution is a waiting move, abandoning the threat? It may be safe to say that the problem shows *threat correction*, which goes beyond our present topic.

J71 is a recent very pretty 2# showing in two phases *Le Grand* theme, mate transference, and a flight gift!

In the II part I failed to show a convincing WC with wQ as the attacking unit, but J72 fills that gap. It also turned out that WC with 5-fold play by Bishop has been shown as early as in 1964 by the German master with J73.

J74–75 are here just to illustrate what can be done with WC in other genres than 2#s. Self-mates are not infrequent, and J74 is a very nice example with cyclic 4-fold correction and permutation of continuations. 3#s are relatively rare, due to technical difficulties the composer has to overcome. The source of J75 may raise a few eyebrows: the original composer is, of course, Petko Petkov, whose 2-fold WC was transformed by V.F. Rudenko into a 3-fold interpretation. However, the latter proved incorrect, having a cook and a double refutation to a thematic try. Since I worked for several hours to get the version sound, I felt I was entitled to be mentioned here, if not else than through my initials. Or has someone corrected the work already?

I think the man who was first to achieve the 4th degree play without – as I see it – any flaws of importance, deserves the last say. After J76 there has been a fistful of similar achievements, but perhaps none having the elegance of Bartolovic’s work.

Abbreviations and translations:

[Erik.] palk. = [Special] Prize
kum. = Honourable Mention
main. = Commended
sija = Place
Pohjoismaiden mestaruus = Nordic
Championship
kv. joukkueottelu = International Team
Match
mukaan = after

Kirjallisuus

Breuer, Josef: *Beispiele zur Ideengeschichte des Schachproblems*. Die Schwalbe 1982.

FIDE Album 1945-1955, 1968-1970, 1971-1973, 1983-1985. Šahovska naklada: Zagreb 1964, 1977, 1978, 1992.

FIDE Album 1980-1982, Sportska tribina: Zagreb 1988.

FIDE Album 1986-1988, 1989-1991, 1995-1997, 1998-2000. Editions feenschach-phénix: Aachen 1995, 1997, 2004, 2007.

Hannelius, Jan: *512 finländska miniatyrer*. ST: Helsinki 1992.

Lipton, M., Matthews, R.C.O. & Rice, J: *Chess Problems: Introduction to an Art*. Faber & Faber: London 1963.

Morse, Jeremy: *Tasks and Records*. Faber & Faber: London/Boston 1995.

Myllyniemi, M & Valtonen, K.: *Tapani Tikkasen shakkitehtäviä 1960–1986*. ST: Helsinki 1991.

Rice, John: *Chess Wizardry: The New ABC of Chess Problems*. Batsford: London 1996.

Rice, J.M., Lipton, M. & Barnes, B.P.: *The Two-Move Chess Problem: Tradition and Development*. Some essays on selected two-move themes. Faber & Faber: London 1966.

Rudenko, Valentin F.: *Presledovanie temy*. Fizkul’tura i sport: Moskva 1983.

Vladimirov, Jakov: *Antologija šahmatnoj kompozitsii Rossii XIX i*

XX vekov. Tšast’ IV. No 4. Biblioteka žurnala ”Šahmatnaja kompozitsija”. Moskva 2009.

Sähköinen lähde:

WinChloe-tehtävätietokanta